

Ufňukaná generace

Vše zlé může být k něčemu dobré. Dokonce i koronavirus. Mladí lidé v pandemické panice **MOŽNÁ NAJDOU ŽIVOTNÍ ZKOUŠKU**, která některým z nich zoufale chybí k dospělosti.

text: Ivan Brezina / foto: Profimedia.cz, Shutterstock

Exotická nemoc svírá svět jako kleště. Všichni se bojíme vražedného viru, který na lidi přeskočil snad z netopýrů kdesi v daleké Číně. Strach přišel v době, kdy dospívá generace takzvaných sněhových vloček, narozená kolem roku 2000.

I když jsou hranice neostře, vločkám je dnes zhruba 16–25 let. Podle psychologů jsou to vztahovační neurotici a přecitlivělí ufňukánci, kteří nic nevydrží.

Mladí lidé většinou nejsou natolik psychicky odolní, jako byli jejich předchůdci. Cloumají jimi emoce, ze všeho se hned hrouť a navíc mají sebestředný pocit, že jsou skvělí a výjimeční.

Medvídek, nebo meč?
Kdysi muži bránili vlast před nájezdníky, dnes brečí, že mají málo lajků na sociálních sítích.

Pozor! Křehké!

Termín, který dal název celé generaci, poprvé použil v roce 1996 americký spisovatel Chuck Palahniuk v románu Klub rváčů. „Nejsi krásná a jedinečná sněhová vločka,“ říká hlavní hrdina Tyler Durden. „Jsi stejná hnijící organická hmota jako kdokoli jiný a my všichni jsme součástí jedné a té samé hromady kompostu.“

O deset let později Palahniuk v novinovém rozhovoru prozradil, jak ho to napadlo: „Kamarád, který učí na střední škole, mi vyprávěl, že se dnešní studenti velmi snadno urážejí.“

Sněhové vločky snášejší se z nebe jsou extrémně křehké

– stačí na ně dýchnout a roz-tají. Jak by vám vysvětlili fyzikové, každý z miliard mini-aturních vodních krystalů je naprosto jedinečný, nepodobný žádnému jinému. I lidské sněhové vločky si myslí, že se celý svět točí jen kolem jejich nenapodobitelné originality.

Věcně tedy přirovnání sedí. Ale kde se ta podivná generace vlastně vzala? Důvodů je celá řada. Člověk nedospívá věkem, ale zážitkem takzvaného přechodového rituálu. Kopčem uloví mamutu, princ zabije draka, Honza se vydá do světa na zkušenou...

Pro většinu předchozích generací byly traumatickými kulisami začátku dospělosti

» **A teď si představte, že byste měli třeba zabít slepici nebo králíka. Na venkově to donedávna bývala běžná dovednost, bez které na stole prostě nebylo maso.**

války – bohužel. Zkuste si o tom přečíst třeba slavný Remarquův román Na západní frontě klid.

Pokud si s československými legiemi klestíte cestu po sibiřské magistrále, chystáte atentát na zastupujícího říšského protektora nebo schováváte před Státní bezpečností pozvánky na demonstraci proti Husákovi, nebudete řešit, jestli se na vás někdo křivě nepodíval.

Dnešní mladí lidé skutečné problémy nemají. Proto si vymýšlejí nesmysly typu hate speech a genderové nevyváženosti. Rozhodí je, když spadne wi-fi, když na ně někdo zvýší hlas nebo když mají u postu na Facebooku málo

lajků. Ke stresu jsou mnohem náchylnější než jejich rodiče.

Podle výzkumu britské firmy Mintel z ledna 2018 se v generaci 55+ každý den cítí být vystresována jen asi desetina lidí. Mezi vložkami je to až čtvrtina.

Zánik normálního světa

Zhruba od začátku druhého milénia děti ze západních zemí vyrůstají v takzvané hyperprotektivní společnosti, vyznačující se přehnanou péčí a úzkostlivou ochranou. Jejich rodiče v dětství lezli po strozech, za školou zkoušeli potají kouřit a o prázdninách cestovali autostopem.

Tenhle „normální svět dospívání“ je však stále víc potlačován jako příliš riskantní. Posedlost bezpečím přinesla povinné helmy na kolo, neustálé dohlížení na potomky mobilem nebo certifikovaná dětská hřiště, kde se prakticky nelze zranit.

Jenže kdo si při hře na babu neodřel kolena do krve, při opékání buřtů se nespálil a při vyřezávání lodičky se neřekl kudlou do ruky, ten nikdy nedospěje. Nic jako bezpečný svět neexistuje. I na sebekrásnějším výletě vás může kousnout klíště.

Vložky navíc prožívaly dětství v době, kdy se do módy

dostala příliš volná výchova bez hranic. Měly tak prý vyrůst „osobnosti“ nezničené přílišnou rodičovskou přísností. Že je to omyl, vám řekne každý pedagog. Dítě, které nepozná žádná omezení, vyroste v rozmazleného a vnitřně nejistého spratka.

Dalším určujícím rysem vložek je až absurdní závislost na digitálních technologiích. Generace jejich rodičů se s internetem, mobilními telefony, sociálními sítěmi a dalšími komunikačními hračkami setkala až v dospělosti. Když vás ale tyhle hračky obklopují doslova od kolébky, nutně to poznamená způsob, kterým vnímáte svět.

Vyrůstáte s pocitem, že jakýkoli problém vyřešíte od stolu a jakoukoli informaci najdete na síti. Když se vám vybijí baterie nebo spadne signál, cítíte se ztraceni. Neumíte se zorientovat v papírové mapě ani vyhledat dopravní spojení v tištěném jízdním řádu.

Proč skončila Česká soda?

A teď si představte, že byste měli třeba zabít slepici nebo králíka. Na venkově to donedávna bývala běžná doved-

PRASATA V ŽITĚ

Tisíce let se lidé potýkali s riziky bezprostředně ohrožujícími jejich životy. S divokými šelmami, nájezdy nepřátelských kmenů, zimou, hladomorem, epidemiemi, válkami... Každý den se budili se strachem, zda se dožijí večera. Dnes máme ústřední topení, očkování, armádu a policii, sociální podporu a police v obchodech přetékající zbožím. Žijeme si jako prasata v žitě. Jenže právě pocit bezpečí, bezstarostnosti plus absolutní dostupnost jídla a zábavy z nás časem udělají liné slabochy neschopné akce.

nost, bez které na stole prostě nebylo maso. Usmrtit domácí zvíře uměly i dospívající děti.

Už dávno to není pravda. Žádná aplikace na to neexistuje. Stejně jako třeba na hrabání listů, štípání dříví nebo úklid sněhu.

Virtuální komunikace navíc oslabuje i vnímání mezilidských vztahů, schopnost jednání tváří v tvář a odhadování jemných nuancí každodenního kontaktu s okolím. Předfacebooková generace ví, jak se chovat na hřišti, v práci nebo třeba v hospodě, abychom zbytečně nepřekračovali hranice.

Tyhle základní sociální dovednosti jsme si osahali ve stovkách setkání s vrstevníky od školní družiny přes letní tábory až po středoškolské mejdany. Pamatujete na rvačky a následné usmiřování s kluky ze sousedství? Dnes by se to řešilo jako šikana.

Svět k neunesení. Kdo se v dětství nepral, neodřel a neřízil, toho v dospělosti zraňují humor, nadsázka a jiné názory.

Díky dětství bez digitálních technologií známe rozdíl mezi laskavým humorem, ironickým šfouchancem a zlým útokem. Pokud si ale s kamarády místo povídání jen píšete přes síť, jsou pro vás asi stejně skuteční jako virtuální postavy ze sci-fi filmu Avatar. Jen těžko pak pochopíte, jak co kdo skutečně myslí. Lidi totiž znáte přes svítící displeje.

I proto jsou vložky tak psychicky křehké. Urazí, rozhodí a znechutí je i to, čemu by se jejich rodiče úlevně zasmáli. Pamatujete na televizní satirický pořad Česká soda? Tenhle humoristický hit začátku 90. let překračoval tabu. Dělal si drsnou legraci z žen, z Romů, z církve, z postižených, z homosexuálů a z dalších témat, kterým se většinou nesmějeme.

Dnes už by něco takového nebylo možné. Vedení televize by zaplavily stížnosti generace vložek, že takový humor je nepřipustně homofobní, sexistický a rasistický.

Tohle poslouchat nechceme!

Vložky urazí dokonce, i když se jim říká vložky. Jak v prosinci 2017 prokázal průzkum veřejného mínění organizovaný britskou firmou Aviva, skoro tři čtvrtiny mladé generace se tím termínem cítí zahanbeny. Prý je to nefér, urážlivé, a dokonce to může ohrozit jejich psychické zdraví. Máme tu tedy generaci, která se hroutí i z lehké nadsázky.

Řada autorů dává psychickou labilitu vložek do souvislosti s vlnou protestů a násilností, které v posledních letech zasáhly západní vysoké školy. V únoru 2017 měl na americké univerzitě Berkeley vystoupit pravicový novinář Milo Yiannopoulos. Protesty levicových studentů vyústily ve vandalské ničení majetku, musela zasahovat policie. Loni v březnu byl na univerzitě v britské Cambridge pod podobným nátlakem zrušen cyklus přednášek kanadského psychologa Jordana Petersona, známého kritikou ideologie politické

Emoční nestabilita. Generaci sněhových vložek psychicky rozhodí to, nad čím by dřív lidé mávli rukou. Ufňukánci nezažili hlad, strach, vyčerpání ani jiné mezni situace. Ty jsou nezbytné k tomu, aby člověk bez ohledu na věk dospěl.

korektnosti. Studenty z generace vložek by to prý uráželo.

A když už to neskončí násilím, na přednáškách studenti po profesorech vyžadují takzvané trigger warnings – varování předem, že by je určité informace nebo obrazy mohly emocionálně poškodit a vyvolat u nich úzkost, strach nebo znechucení.

Univerzity prý mají být „intelektuálně bezpečné“. Studenti na nich chtějí být chráněni před vším, co by mohlo ohrozit jejich duševní pohodu – jinými slovy je rozhodit, znejistit či vykolejit.

Traumatizovat a zraňovat mohou nejen zmínky o válkách, otroctví a podobně temných tématech světové historie, ale i rozbory literárních děl. Představte si, že by se ve škole nesmělo mluvit o Sofoklově

tragédii Král Oidipus, kde se vyskytuje vražda a incest. Nebo co kdyby se nějaká studentka cítila uražena „sprostým“ jazykem Jaroslava Vrchlického?

Levicoví studenti odmítají navštěvovat semináře o zločinech komunismu, feministky se nechtějí bavit o tématech, která považují za genderově nevyvážená. A co kdyby se student medicíny odmítl zúčastnit pitvy, protože se mu dělá špatně při pohledu na krev? Nebo kdyby adept archeologie odmítl vykopávky, protože se bojí koster?

Plyšový medvídek

Tady už končí legrace. Pokud se vyučující pod tlakem vložek bojí některá témata otevírat, dochází k autocenzuře. Jedním ze základních cílů vysokoškolského vzdělání přítom je utvá-

řet lidí s otevřeným pohledem na svět. Univerzita má studentům ukázat, že existují i jiné pohledy na svět, než je ten jejich.

Jenže to není možné bez takzvané kognitivní disonance – zážitku lehkého šoku, že něco je jinak, než si člověk myslel. Třeba když se z historických pramenů dozvíte, že maršál Ivan Stěpanovič Koněv nebyl hrdinný osvoboditel Prahy v květnu 1945, jak se nám snažili namluvit komunisté.

Vysoká škola se neobejde bez svobodné diskuse, třeba i provokativní a vyhrocené. Na západních univerzitách se tomu vložky brání. Nechtějí poslouchat přednášky o dějinách USA, plných otroctví a rasismu. Pro srovnání si představme, že by čeští studenti bojkotovali přednášky o zmasakrování Slavníkovců nebo o vraždě sv. Václava.

„Univerzity nejsou bezpečná místa,“ varoval vložky na podzim 2015 britský evoluční biolog Richard Dawkins. „Pokud potřebujete bezpečné místo, vraťte se domů, obejměte svého plyšového medvídka a cucejte palec až do doby, než budete připraveni pro studium na univerzitě.“

Běda pomyslet, že se na hranicích Evropy objeví nějaká invazní armáda. Putinovi „zelení muzičci“? Vousáči z Islámského státu? Je jedno, kdo přijde. S generací vložek bude mít dobytval lehkou práci. Bránit se nebudou.

Nesnesou pohled na krev, odmítají násilí a navíc – po lidech se přece nestřílí. Ani když vás přišli zabít.

Optimisté věří, že nic není ztraceno. Odložená dospělost vložek prý přijde sama od sebe ve chvíli, kdy se budou muset začít potýkat s nějakým globálním malérem. Zákopová válka s plamenomety, jedovatými plyny a útokem na bodáky? Invaze z vesmíru? Výbuch supervulkánu?

Možná bude stačit pandemie koronaviru. První skutečný problém, se kterým se teď vložky setkávají.

ivan.brezina@mfdnes.cz ■